

B-viirushepatiit

Mis on B-viirushepatiit?

B-viirushepatiit on B-hepatiidi viiruse (HBV) poolt põhjustatud mittemädane maksapõletik.

Mis põhjustab B-viirushepatiiti?

B-hepatiidi viirust avastati 1965. a. Viirus kuulub sugukonda *Hepadnaviridae*, perekonda *Orthohepadnavirus*.

HBV on väga vastupidav väliskeskkonnas, säilitab oma nakkuslikud omadused külmutatuna -15°C juures kuni 15 aastat, temperatuuril +30 - +32°C vähemalt kuus kuud, pindadele sattunud kuivanud veres vähemalt ühe nädala, talub keetmist vähemalt 5 minutit. Täisveres ja veretoodetes (plasmas, erütrotsüütide massis, fibrinogeenis) säilib HBV aastaid. HBV on vastupidav korduvale külmutamisele-sulatamisele ja eetri toimele. Viirus ei hävi pikaajalisel kuumutamisel kuni 60°C temperatuuri juures.

Kuidas B-hepatiidi viirus levib?

B-hepatiidi viirus on väga nakkav, 100 korda nakkavam kui HIV. B-hepatiidi viirus levib:

- 1) vereülekandega, narkootikumide süstimisel ühiste süstaldega, tätoveerimisel, augustamisel, torkevigastustel, naha ja limakestade mikrotraumade korral verrega saastunud olmeesemete kasutamisel (hambaharjad, habemeajamisaparaadid);
- 2) sugulisel teel;
- 3) emalt vastsündinule.

Emal nakatab loote/lapse nakatumine juhtudel, kui ta nakatus B-viirushepatiiti raseduse teisel/kolmandal trimestril ja kuni kaks kuud pärast sünnitust. Viiruse ülekande sugulisel teel nakatunud mehelt naisele on kolm korda suurema tõenäosusega kui ülekande nakatunud naiselt mehele.

Millised on B-viirushepatiidi haigusnähud?

Sarnaselt A-viirushepatiidiga on B-viirushepatiidi puhul oluliseks iseärasuseks haigusnähtudeta kulu esinemine. Haiguspilt oleneb patsiendi vanusest, immuunseisundist ja haiguse avastamise staadiumist. Ligi kolmandik täiskasvanutest põeb haigust ilma haigusnähtudeta, mistõttu ravita juhtudel on suur oht jääda krooniliseks viirusekandjaks.

B-viirushepatiidi inkubatsiooniperiood võib kesta 30-180 päeva, keskmiselt 60-90 päeva.

Haiguse ägedas faasis esineb 3 perioodi: 1) eelnähtude periood 2) kollatõve periood 3) paranemisperiood.

Eelnähtude perioodis, mis kestab keskmiselt 2-7 päeva, esinevad järgmised haigusnähud: väsimus, isutus, palavik, kõhupuhitus, hellus maksa piirkonnas. Selle perioodi lõpus muutub uriin tumedaks ja väljaheide heledaks.

Kollatõve periood kestab 4-8 nädalat. Ikterus ehk naha ja limaskestade kollasus esineb ainult 25% haigetest ning püsib mõni nädal. Võib esineda naha sügelust.

Paranemisperiood kestab 2-6 kuud, seejärel haige normaalne enesetunne taastub.

Erinevalt A-viirushepatiidist võib B-viirushepatiit põhjustada kroonilist maksapõletikku. Mida noorem on nakatunud inimene, seda suurem on tõenäosus, et haigus muutub krooniliseks. Kui täiskasvanutest jäävad kroonilisteks haigeteks 5-10% ägedat vormi põdenutest, siis lastel on see risk oluliselt suurem (kuni 90% nakatunud

vastsündinutest jäävad eluks ajaks kroonilisteks haigeteks). Juhul, kui maksatalituse näitajad ei ole poole aasta jooksul normaliseerunud, on kroonilise B-viirushepatiidi tekke võimalus suur. Krooniline B-hepatiit võib põhjustada tõsist maksahaigust, sh tsirroosi ehk maksa kõvastumust ja maksavähki. Umbes kolmandikku kroonilise nakkusega haigetest tabab mõni eelnimetatud maksahaigust.

Kuidas vältida nakatumist?

Tuleb vältida võõraste hügieenitarvete, eeskätt hambaharjade, raseerimisvahendite, maniküüritarvete kasutamist.

Meditsiininstrumendid ja iluteenuste vahendid tuleb desinfitseerida või steriliseerida.

Töölalasel vere ja teiste kehavedelikega kokkupuutuvad töötajad (tervishoiu-, päästeteenistuse töötajad, politseinikud, vanglaametnikud, kaitseväelased jt) peavad hoolikalt täitma hügieenireegleid.

Kuna viirus levib ka seksuaalkontaktide kaudu, tuleb pidada meeles, et kondoomi kasutamine vähendab nakatumisohtu.

B-hepatiidi vastane vaktsineerimine

Nakatumist võib ennetada vaktsineerimise teel. Vaktsineerimine hoiab ära nii enda, kui ka lähedaste nakatumisrisi. Vaktsineerimine (3 doosi) tagab pikaajalise ja tõhusa kaitset, kuni 22 aastaks.

B-viirushepatiidi esinemine maailmas ja Eestis

Maailma Terviseorganisatsiooni andmetel on maailmas ligi kaks miljardit B-viirushepatiidi ägedat vormi põdevat inimest, s.h. üle 4 miljoni ägedas kliinilises vormis haiget igal aastal ning üle 350 miljoni B-hepatiitviiruse kandjat. Igal aastal sureb ligi 500 000 inimest B-hepatiidiga seotud haigustesse (äge ja krooniline B-hepatiit, maksatsirroos, maksavähk).

Viimastel aastatel on Eestis haigestumine B-viirushepatiiti vähenenud. Seda on oluliselt mõjutanud 13-aastaste teismeliste (alates 1999.a) ja vastsündinute (alates 2003.a) vaktsineerimise sisseviimine riiklikusse immuniseerimiskavva.

2010.a haigestus B-viirushepatiiti 23 inimest (esinemissagedus 1,7 juhtu 100 000 elaniku kohta), kõik haigestunud olid vanemad kui 19 aastat ning vaktsineerimata inimesed.